

บทความวิจัย

การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา

A Study on Potential of Resources for Eco-tourism in Songkhla Lagoon Area

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ กศ.ม. (ภูมิศาสตร์)
อาจารย์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Somchai Liengpornpan M.Ed. (Geography)
Department of Geography Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University

คำสำคัญ (Key Word) : ศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

Abstract

The objectives of the study of the potentials of eco-tourist resource sites around The Songkhla Lagoon were: 1) to survey and assess the said potentials with reference to ease of access, facilities, environment, value and importance, responsiveness of local people, education, environmental preservation and management agency, 2) to survey and study tourists' desires regarding the sites, and 3) to propose a perspective on the development of eco-tourism around The Songkhla Lagoon. The instruments of the study were: a form for assessment of the said potentials and a questionnaire constructed for data collection at each site and administered to tourists only at the sites which scored 50 per cent and above on potential. Following are the findings of the study.

1. On the basis of the outcome of the assessment of the said potentials of a total of 49 sites, the sites could be divided by level of score on potential into three groups.

1.1 The group at high potential level (scoring 66-80 per cent) consisted of eight sites: Institute for Southern Thai Studies, Lesser Sea Wildlife Sanctuary, National Museum at Songkhla, Songkhla Lagoon Wildlife Sanctuary, Samila Beach, Matchimawasworawihan Monastery, Khian Bang Kaeo Monastery, and Thye Yaw Monastery.

1.2 The group at moderate potential level (scoring 50-65 per cent) consisted of 22 sites: Pa Lilai Monastery, Twin Sea Park, Pa Prem Park, Residence of Phatthalung Governor, Saensuk Beach at Lumpum, Tang Kuan Hill, Phothipattamawas Monastery, Suwankhiri Monastery, Chaeng Monastery, Old Songkhla City at the foot of Daeng Hill, Greater Sea Wildlife Sanctuary, Baw Sup Monastery, Noi Hill, Khao Noi, Wang Monastery, Phatthalung Botanical Garden, Wihan Boek Monastery,

Bang khiat Monastery, Lokaram Monastery, Laem Phaw Monastery, Phupha Boek Monastery, and Siriwannawas Monastery.

1.3 The group at low potential level (scoring less than 50 per cent) consisted of 19 sites: Sala Hua Yang Monastery, Tomb of Moslem Ruler Marhoom, Yang Ngam Monastery, Songkhla City Pillar Shrine, Laem Chak Monastery, Chao Poo Thuat Shrine at Daeng Hill, Mouth-of-Lagoon Fortress at Laem Sye, Soong Ko Yai Monastery, Pa Khom Monastery, Chong Thanon Cape, Cemetery of Na Songkhla family, Tiger-Evading sala, Sathing Maw Pottery Production Site, Kuti Hill Pagoda, Khai Tao Beach, Sala Baw Keng and J.V. Larsen Tomb, Ko See Ko Ha, Laem Pho Community Museum, and Sala Kuang.

2. On the basis of inquiries made of tourists at the sites on high and moderate levels, it was found that the majority of tourists felt that further development was needed regarding the aspects of ease of access, facilities, environment, value and importance, responsiveness of local people and management.

3. For perspective on the development of eco-tourism around The Songkhla Lagoon, the sites should be developed in accordance with their potentials, with community management capabilities and with tourists' desires.

บทคัดย่อ

การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องของความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น การให้การศึกษารักษาสิ่งแวดล้อม และองค์การในการจัดการ สำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่ง และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา เครื่องมือที่ใช้ศึกษา คือ ใช้แบบประเมินประเมินศักยภาพในแต่ละแหล่ง และใช้แบบสอบถาม สอบถามนักท่องเที่ยวเฉพาะแหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ผลการศึกษพบว่า

1. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งหมด 49 แหล่ง สามารถแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกตามระดับคะแนนศักยภาพได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มที่มีระดับศักยภาพมาก (ได้คะแนนร้อยละ 66-80) จำนวน 8 แหล่ง คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา หาดสมิหลา วัดมณีมาวาสวรวิหาร วัดเขียนบางแก้ว และวัดท้ายขอ

1.2 กลุ่มที่มีระดับศักยภาพปานกลาง (ได้คะแนนร้อยละ 50-65) จำนวน 22 แหล่ง คือ วัดป่าไผ่ไฉยก์ สวนสองทะเล สวนป่าเปรม วังเจ้าเมืองพัทลุง หาดแสนสุขลำปำ เขาตังกวน วัดโพธิ์ปฐมาวาส วัดสุวรรณคีรี วัดแจ้ง เมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง วัดบ่อทรัพย์ เขาน้อย วัดเขาน้อย วัดวัง สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง วัดวิหารเบิก วัดบางเขียด วัดโลกราบ วัดแหลมพ้อ วัดภูผาเบิก และวัดศิริวรรณาวาส

1.3 กลุ่มที่มีระดับศักยภาพน้อย (ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50) จำนวน 19 แหล่ง คือ วัดศาลาหัวยาง สุสานพระยาแขก(มรุ่ม) วัดยางงาม ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา วัดแหลมจาก ศาลเจ้าปู่ทวดหัวเขาแดง ป้อมปากน้ำแหลมทราย วัดสูงเกาะใหญ่ วัดป่าขอม แหลมจองถนน สุสานตระกูล ณ สงขลา ศาลาหลบเสือ

แหล่งผลิตเครื่องบินดินเผาสาขาทองเหลือง เจดีย์เขาภูเกฏี เกาะสีเกาะห้า หาดไข่มุกเต่า ศาลาบ่อแก้วและสุสานเจ.วี.ลาร์เซน พิพิธภัณฑ์ชุมชนแหลมโพธิ์ และศาลากวาง

2. ผลการสอบถามนักท่องเที่ยวในแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพมากและปานกลางพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในทุกแหล่งเสนอให้มีการพัฒนาด้านความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และการจัดการ

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา ควรพัฒนาตามศักยภาพของแหล่งการจัดการของชุมชน และความต้องการของนักท่องเที่ยว

บทนำ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ทั่วไปในทุกๆ แหล่ง จากการศึกษาของผู้วิจัยทั้งจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาในพื้นที่โดยรอบทะเลสาบสงขลา ทำให้ทราบว่าในบริเวณทะเลสาบสงขลา มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายกระจายอยู่ตามส่วนต่างๆ ของทะเลสาบสงขลา โดยที่ทรัพยากรดังกล่าว มีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยวแตกต่างกัน บางแหล่งได้รับการพัฒนาบ้างแล้ว แต่ยังพัฒนาได้ไม่เต็มศักยภาพ และยังมีอีกหลายแหล่งที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา จึงทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีอยู่ได้รับการพัฒนามาใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ และทำให้ประชาชนในบริเวณดังกล่าวไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เท่าที่ควร เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการการศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนที่มีมูลค่านับแสนล้านบาท ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่ในขณะเดียวกันการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

เสื่อมโทรมลง (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542) และยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยลำดับ ดังนั้นจึงเกิดกระแสเรียกร้องให้มีการจัดการการท่องเที่ยวแนวใหม่ ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วยหรือที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ (ยุวดี นิรัตน์ตระกูล, 2538) โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกและการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนั้นผลประโยชน์ที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ยั่งยืนนานมากน้อยแค่ไหน (พัฒนา ราชวงศ์, 2542 ; วรรณพร วณิชชานุกร, 2540) แต่ยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกเป็นจำนวนมากที่กระจายอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ที่รอคอยการศึกษา และจัดการ เพื่อการอนุรักษ์และเพิ่มศักยภาพให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ดังเช่น บริเวณทะเลสาบสงขลา

บริเวณทะเลสาบสงขลาประกอบด้วยทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลสาบ และทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นหน่วยพื้นที่หนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่

หลากหลาย กระจายอยู่ตามส่วนต่างๆ โดยรอบพื้นที่ จากการศึกษาของสมชาย เลี้ยงพรพรรณ พบแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณดังกล่าวจำนวน 70 แห่ง ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 18 แห่ง และทางวัฒนธรรม 52 แห่ง โดยแต่ละแห่งมีศักยภาพแตกต่างกัน (สมชาย เลี้ยงพรพรรณ, 2542)

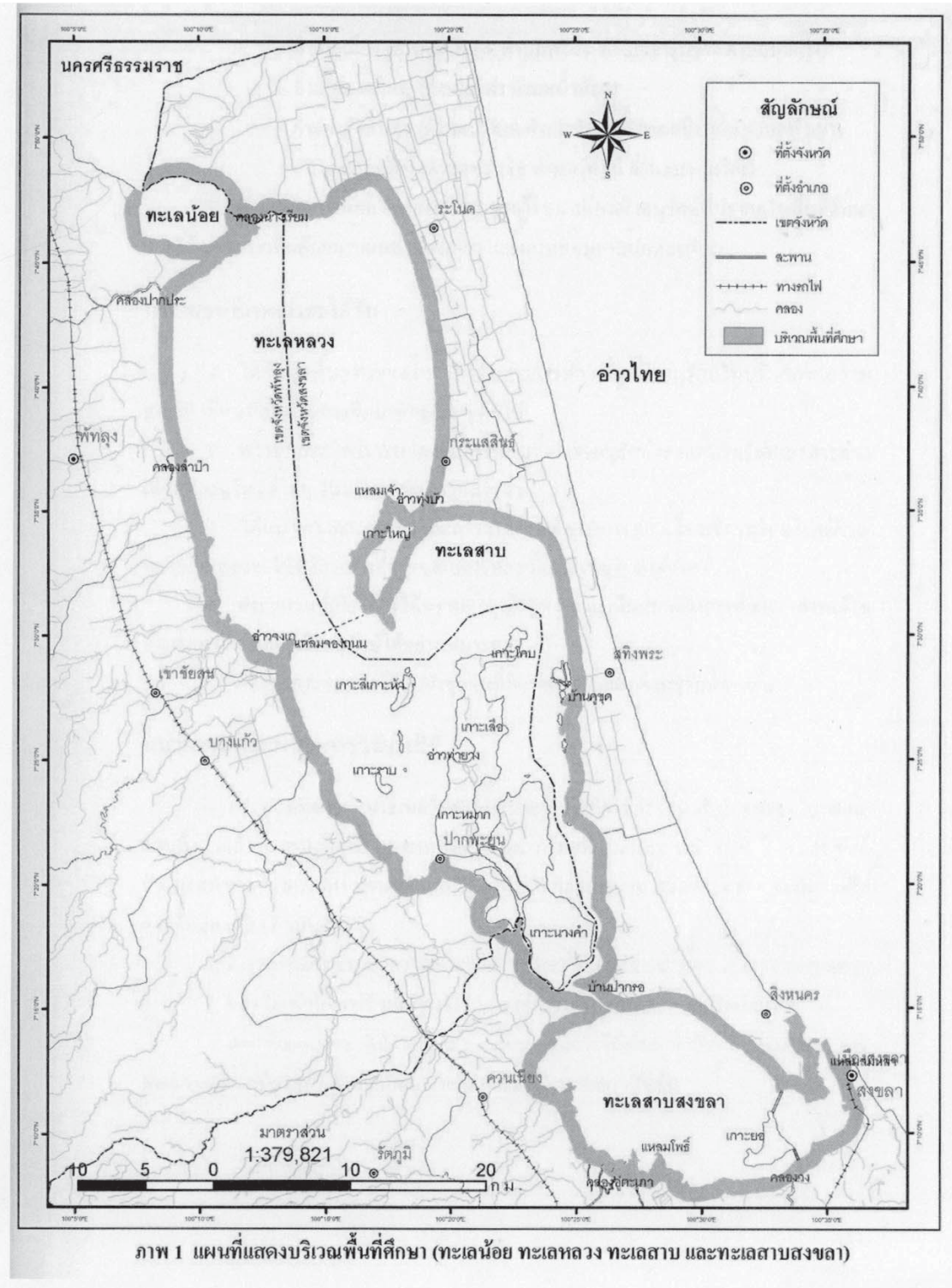
การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลาครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพที่จะรองรับการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น และเห็นแนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้เชื่อมโยงถึงกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแต่ละระดับ เพื่อให้เกิดการขยายตัวอย่างเหมาะสมและยั่งยืน ช่วยให้เกิดการพัฒนาและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมท้องถิ่น สร้างรายได้ และความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และบุคคลที่สนใจทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณทะเลสาบสงขลา ซึ่งจะเน้นในเรื่อง ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของคนในท้องถิ่น การให้การศึกษา การรักษาสีงแวดล้อม และองค์กรในการจัดการ
2. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในบริเวณทะเลสาบสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่ที่ใช้ศึกษาอยู่ในบริเวณทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลสาบ ทะเลสาบสงขลา และพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงประมาณ 1 กิโลเมตรจากริมฝั่งทะเลสาบเข้ามาในแผ่นดิน (ภาพ 1) ดังนี้

1.1 บริเวณทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง อำเภอกวนขนุน(ตำบลทะเลน้อย ตำบลพนางตุง)

1.2 บริเวณทะเลหลวง อยู่ในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ

1.2.1 จังหวัดพัทลุง อยู่ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน ตำบลหวนโพธิ์ และตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน

1.2.2 จังหวัดสงขลา อยู่ในตำบลบ้านขาว ตำบลตะเครี๊ยะ ตำบลบ้านใหม่ และตำบลระโนด อำเภอระโนด ตำบลโรง ตำบลเชิงแส และตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกะสกัน

1.3 บริเวณทะเลสาบ อยู่ในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ

1.3.1 จังหวัดพัทลุง อยู่ในตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว ตำบลฝาละมี ตำบลปากพะยูน ตำบลเกาะหมาก ตำบลเกาะนางคำ อำเภอปากพะยูน

1.3.2 จังหวัดสงขลา อยู่ในตำบลคลองรี ตำบลคูซูด และตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ ตำบลบางเขียด และตำบลปากกรอ อำเภอสิงหนคร

1.4 บริเวณทะเลสาบสงขลา กระจายอยู่ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ

1.4.1 อำเภอเมือง (ตำบลเกาะยอ ตำบลพะวง ตำบลเขารูปช้าง และตำบลบ่อয়)

1.4.2 อำเภอหาดใหญ่ (ตำบลคูเต่า และตำบลน้ำน้อย)

1.4.3 อำเภอสิงหนคร (ตำบลป่าขาด ตำบลท่าบ่อ ตำบลสทิงหม้อ และตำบลหัวเขา)

1.4.4 อำเภอเมือง (ตำบลเกาะยอ ตำบลพะวง ตำบลเขารูปช้าง และตำบลบ่อয়)

1.4.5 อำเภอสิงหนคร (ตำบลป่าขาด ตำบลท่าบ่อ ตำบลสทิงหม้อ และตำบลหัวเขา)

1.4.6 อำเภอกวนขนุน (ตำบลควนโส ตำบลรัตนภูมิ และตำบลบางเหรียง)

2. การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ปรากฏในพื้นที่ศึกษา โดยใช้แบบ

ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาด้านต่างๆ ต่อไป

2. ทราบศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่างๆ ในบริเวณทะเลสาบสงขลา

3. ได้แนวทางการพัฒนาและการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลาให้มีศักยภาพที่จะรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เพิ่มขึ้น

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลปัญหาและเห็นแนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างเหมาะสม

5. เกิดการกระจายรายได้ไปยังชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น

หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมประมง กรมศิลปากร กรมการศาสนา สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กรมการพัฒนาชุมชน กรมทางหลวงชนบท สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 เป็นต้น

2. หน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมโรงแรม สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ เป็นต้น

3. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล

4. สถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน ซึ่งมีการเรียน การสอน และการวิจัยในสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม การท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์ ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยา
การพัฒนาชุมชน ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปศาสตร์
ไทยคดีศึกษา เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษา

1. กำหนดพื้นที่ และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 พื้นที่ศึกษาอยู่ในบริเวณทะเลสาบ
สงขลา (ทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลสาบ ทะเลสาบสงขลา)
และพื้นที่โดยรอบที่อยู่ห่างจากริมฝั่งทะเลสาบเข้ามาใน
แผ่นดินประมาณ 1 กิโลเมตร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ แหล่งทรัพยากร
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ศึกษา เช่น
เมืองเก่า วัด เจดีย์ สุสาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
สวนพฤกษศาสตร์ สวนสาธารณะ ภูเขา เนินเขา
เกาะ แล่น้ำ อ่าว หาดทราย เป็นต้น

2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง แผนที่ และภาพถ่ายทางอากาศ

3. สร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย

3.1 สร้างแบบประเมินศักยภาพของแหล่ง
ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบ
สงขลา

3.2 สร้างแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

4. สำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่งทรัพยากร
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.1 นำแบบประเมินศักยภาพที่สร้างขึ้นมา
ใช้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

4.2 นำค่าคะแนนที่ประเมินได้จากแบบ
ประเมินศักยภาพของแต่ละแหล่งมาคำนวณหาค่าคะแนน
ศักยภาพ โดยนำคะแนนที่ประเมินได้ของแต่ละเกณฑ์หาร
ด้วยคะแนนเต็มของเกณฑ์นั้นๆ รวมทั้งหมด 26 เกณฑ์
แล้วนำคะแนนประเมินที่ได้ทั้ง 26 ค่ามารวมกันเพื่อหา
ค่าเฉลี่ยรวม แล้วคิดเทียบเป็นร้อยละ นำค่าร้อยละที่ได้
เปรียบเทียบกับระดับความมีศักยภาพ (กำหนดขึ้นจาก
ผลการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน
ศักยภาพ และจากการสร้างแบบประเมินให้มีเกณฑ์

ประเมินชัดเจน) คือ

- มีศักยภาพมากที่สุด
ได้คะแนนประเมิน มากกว่าร้อยละ 80
- มีศักยภาพมาก
ได้คะแนนประเมิน ร้อยละ 66-80
- มีศักยภาพปานกลาง
ได้คะแนนประเมิน ร้อยละ 50-65
- มีศักยภาพน้อย
ได้คะแนนประเมิน น้อยกว่าร้อยละ 50

5. สำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของนัก
ท่องเที่ยว

5.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปสอบถาม
นักท่องเที่ยวในแหล่งที่ได้ค่าคะแนนศักยภาพรวมตั้งแต่
ร้อยละ 50 ขึ้นไป

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วย
วิธีการทางสถิติ และการพรรณนาวิเคราะห์

6. เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการของชุมชน และ
ความต้องการของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการสำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่ง
ท่องเที่ยวในบริเวณทะเลสาบสงขลาทั้งหมด 49 แหล่ง
(ภาพ 2) สามารถแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกตามระดับ
คะแนนศักยภาพได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

1.1 กลุ่มที่มีระดับศักยภาพมาก (ได้คะแนน
ร้อยละ 66-80) พบจำนวน 8 แหล่ง (ตาราง 1) คือ
สถาบันทักษิณคดีศึกษา (ร้อยละ 77.12) เขตห้ามล่า
สัตว์ป่าทะเลน้อย (ร้อยละ 73.85) พิพิธภัณฑสถานแห่ง
ชาติ สงขลา (ร้อยละ 68.27) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ
(ร้อยละ 68.08) หาดสมิหลา (ร้อยละ 67.89) วัด
มัจฉิมาวาสวรวิหาร (ร้อยละ 67.89) วัดเจียนบางแก้ว

(ร้อยละ 67.89) และวัดท้ายขอ (ร้อยละ 66.35) จากผลการประเมินในแต่ละด้าน สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1.1 ด้านความสะดวกในการเข้าถึงจากถนนสายหลัก มี 2 แห่งได้คะแนนศักยภาพเต็มร้อย คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ซึ่งเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียง และมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมมาท่องเที่ยว ส่วนแหล่งที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ วัดท้ายขอ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ห่างจากถนนสายหลักมากกว่าแหล่งอื่นประกอบกับสภาพถนนที่เข้าสู่แหล่งแคบและชำรุดไม่มีรถประจำทางผ่าน และป้ายชี้ทางมีข้อมูลไม่สมบูรณ์

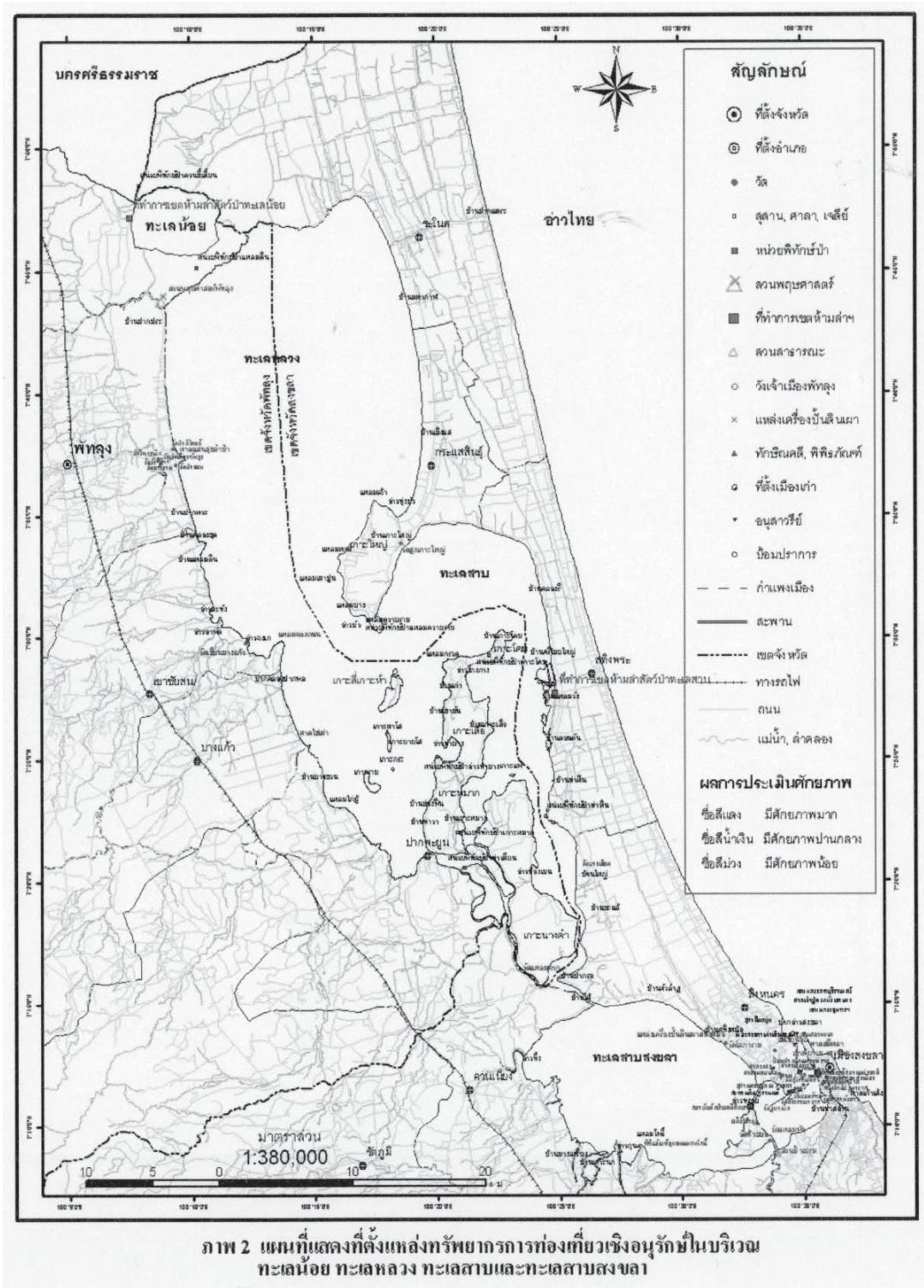
1.1.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง แหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุด คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย (ร้อยละ 80.00) รองลงมา คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา หาดสมิหลา และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ ส่วนแหล่งที่ได้คะแนนน้อย คือ วัดมัจฉาภิบาล วัดเขียนบางแก้ว และวัดท้ายขอ จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จะได้รับการพัฒนาจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งค่อนข้างมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นวัด ซึ่งยังมิได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวมากนัก

1.1.3 ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุด คือ วัดท้ายขอ (ร้อยละ 77.50) รองลงมา คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา วัดมัจฉาภิบาล เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ วัดเขียนบางแก้ว ส่วนแหล่งอื่นๆ ได้คะแนนน้อย โดยเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยได้คะแนนน้อยที่สุด จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วัดท้ายขอ ซึ่งเป็นแหล่งที่นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักและเดินทางมาเที่ยวบ่อยครั้งกลับมีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักและเป็นถิ่นนิยมของนักท่องเที่ยว เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย หาดสมิหลา เป็นต้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ทำให้ยากต่อการควบคุม จัดเก็บและกำจัดขยะ นอกจากนี้มีการพัฒนาด้านวัตถุที่เป็นอาคาร

สิ่งก่อสร้างมาก ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายได้ง่าย จึงได้คะแนนด้านนี้น้อย

1.1.4 ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่ง แหล่งที่มีศักยภาพมากที่สุด (ร้อยละ 86.67) คือ วัดท้ายขอ และวัดเขียนบางแก้ว รองลงมาคือ วัดมัจฉาภิบาล สวนสาธารณะ หาดสมิหลา โดยแหล่งที่ได้คะแนนน้อยที่สุด (ร้อยละ 50.00) คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรมจำนวนมาก จะมีคะแนนศักยภาพด้านนี้สูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น หาดสมิหลา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ ซึ่งไม่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสภาพแวดล้อมภายในแหล่งก็ได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น จึงทำให้ได้คะแนนด้านนี้น้อย

1.1.5 ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น แหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุด คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา (ร้อยละ 73.50) รองลงมา คือ วัดท้ายขอ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และวัดเขียนบางแก้ว ส่วนแหล่งอื่นๆ ได้คะแนนน้อย จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บนเกาะยอ คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา และวัดท้ายขอได้รับคะแนนด้านนี้มากที่สุด เนื่องจากเกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญของจังหวัดสงขลาที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ประชาชนบนเกาะยอยังคงรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนไว้ มีผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงคือ ผ้าเกาะยอ และผลไม้ จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวบนเกาะยอได้รับการตอบรับจากประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตเมืองจะได้รับการตอบรับจากประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตเมือง เนื่องจากคนในเขตเมืองมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนมากนัก

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนที่ได้ / คะแนนเต็ม							
	สถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา	เจ้าหน้าที่ เทศบาล	พิพิธภัณฑสถานฯ	เขตห้ามล่า ทะเลสาบ	หาดสมิหลา	วัดมณีนิมิต	วัดเขียนบางแก้ว	วัดท้ายตลาด
1. ความสะดวกในการเข้าถึง (ถนนสายหลัก-แหล่ง) 1.1 ลักษณะถนน 1.2 พาหนะที่เข้าถึง 1.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึง 1.4 ระยะทาง ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่ง รวมคะแนนศักยภาพ (%)	5 / 5 5 / 5 5 / 5 5 / 5 5 / 5	5 / 5 5 / 5 5 / 5 5 / 5 5 / 5	5 / 5 5 / 5 5 / 5 5 / 5 4 / 5	5 / 5 5 / 5 3 / 5 4 / 5 5 / 5	5 / 5 5 / 5 4 / 5 5 / 5 5 / 5	5 / 5 5 / 5 5 / 5 5 / 5 4 / 5	5 / 5 5 / 5 3 / 5 5 / 5 5 / 5	4 / 5 5 / 5 3 / 5 4 / 5 4 / 5
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง 2.1 น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์สาธารณะ 2.2 ภาชนะรองรับขยะ การกำจัดขยะ 2.3 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ 2.4 ที่พักแรม ที่พักผ่อน 2.5 ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม ร้านค้า ร้านของที่ระลึก 2.6 ห้องน้ำ สุขา 2.7 การดูแล การรักษาความปลอดภัย รวมคะแนนศักยภาพ (%)	4 / 5 3 / 5 5 / 5 4 / 5 3 / 5 2 / 5 4 / 5	4 / 5 3 / 5 4 / 5 4 / 5 5 / 5 4 / 5 4 / 5	3 / 5 3 / 5 5 / 5 1 / 5 1 / 5 2 / 5 5 / 5	4 / 5 3 / 5 4 / 5 4 / 5 2 / 5 2 / 5 3 / 5	4 / 5 3 / 5 5 / 5 2 / 5 4 / 5 4 / 5 3 / 5	3 / 5 3 / 5 1 / 5 3 / 5 1 / 5 4 / 5 2 / 5	2 / 5 2 / 5 4 / 5 3 / 5 1 / 5 4 / 5 2 / 5	2 / 5 3 / 5 4 / 5 1 / 5 1 / 5 4 / 5 1 / 5
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 3.1 สภาพทางธรรมชาติ 3.2 ระบบนิเวศ 3.3 สภาพทางวัฒนธรรม 3.4 มลภาวะ รวมคะแนนศักยภาพ (%)	2 / 4 2 / 5 4 / 4 4 / 5	2 / 4 3 / 5 1 / 4 4 / 5	1 / 4 2 / 5 4 / 4 3 / 5	3 / 4 3 / 5 2 / 4 4 / 5	3 / 4 3 / 5 1 / 4 3 / 5	2 / 4 2 / 5 4 / 4 4 / 5	2 / 4 2 / 5 4 / 4 4 / 5	3 / 4 3 / 5 3 / 4 5 / 5

ตาราง 1 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนที่ได้ / คะแนนเต็ม							
	สถาบันทักษิณคดีศึกษา	เขตห้ามล่า ทะเลน้อย	พิพิธภัณฑ์สถานฯ	เขตห้ามล่า ทะเลสาบ	หาดสมิหลา	วัดมรณิมาวาส	วัดเขียนบางแก้ว	วัดท้ายยอด
4. คุณค่า และความสำคัญของแหล่ง								
4.1 ทางธรรมชาติ	3 / 5	4 / 5	1 / 5	4 / 5	4 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5
4.2 ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	2 / 5	1 / 5	5 / 5	1 / 5	2 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5
4.3 ทางวัฒนธรรม	4 / 4	2 / 4	3 / 4	2 / 4	2 / 4	4 / 4	4 / 4	4 / 4
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	66.67	50.00	65.00	50.00	56.67	80.00	86.67	86.67
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น								
5.1 การต้อนรับนักท่องเที่ยว	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5
5.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ แหล่ง	3 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5
5.3 การรักษาสภาพของชุมชนในชุมชน	4 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	4 / 5
5.4 การได้รับประโยชน์ของคนใน ชุมชนจากแหล่ง	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	73.75	63.75	58.75	63.75	58.75	53.75	63.75	68.75
6. การจัดการ								
6.1 การให้การศึกษา	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5
6.2 การรักษาสภาพแวดล้อม	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5
6.3 องค์การในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	80.00	80.00	80.00	73.33	53.33	73.33	60.00	53.33
รวมคะแนนศักยภาพทั้งแหล่ง (%)	77.115	73.846	68.269	68.077	67.885	67.885	67.885	66.346

1.1.6 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุด(ร้อยละ 80.00) มี 3 แหล่ง คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา รองลงมา คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และวัดมัทนิมวาสรววิหาร ส่วนที่เหลือได้คะแนนน้อย จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แหล่งที่มีคะแนนด้านนี้สูงส่วนใหญ่เป็นแหล่งที่มีหน่วยงานราชการที่มีความรู้ด้านการวิชาการ และจัดการ รับผิดชอบดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น สถาบันทักษิณคดีศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยทักษิณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบอยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา และวัดมัทนิมวาสรววิหารมีกรมศิลปากรรับผิดชอบดูแลงานด้านพิพิธภัณฑฯ จึงทำให้ได้คะแนนด้านนี้สูงกว่าแหล่งอื่น

1.2 กลุ่มที่มีระดับศักยภาพปานกลาง(ได้คะแนนร้อยละ 50-65) พบจำนวน 22 แหล่ง(ตาราง 2) คือ วัดป่าไผ่ (ร้อยละ 65.39) สวนสองทะเล (ร้อยละ 64.04) สวนป่าเปรม (ร้อยละ 64.04) วัดเจ้าเมืองพัทลุง (ร้อยละ 63.46) หาดแสนสุขลำปำ (ร้อยละ 61.54) เขาตังกวน (ร้อยละ 60.58) วัดโพธิ์ปฐมาวาส (ร้อยละ 60.39) วัดสุวรรณคีรี (ร้อยละ 60.19) วัดแจ้ง (ร้อยละ 59.04) เมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง (ร้อยละ 59.04) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง (ร้อยละ 58.85) วัดบ่อทรัพย์ (ร้อยละ 57.12) เขาน้อย (ร้อยละ 57.12) วัดเขาน้อย (ร้อยละ 56.92) วัดวัง (ร้อยละ 56.92) สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง (ร้อยละ 56.92) วัดวิหารเบิก (ร้อยละ 55.96) วัดบางเขียด (ร้อยละ 55) วัดโลกราบ (ร้อยละ 54.23) วัดแหลมพ้อ (ร้อยละ 54.23) วัดกุฎาเบิก (ร้อยละ 52.89) และวัดศิริวรรณาวาส (ร้อยละ 50.19) จากผลการประเมินศักยภาพในแต่ละด้าน ได้ผลสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1.2.1 ด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีแหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพเต็มร้อย 4 แหล่ง คือ วัดป่าไผ่ สวนป่าเปรม วัดเจ้าเมืองพัทลุง และหาดแสนสุขลำปำ ส่วนแหล่งที่ได้คะแนนน้อย เช่น วัดกุฎาเบิก

วัดศิริวรรณาวาส วัดบ่อทรัพย์ วัดสุวรรณคีรี สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง เป็นต้น เนื่องจากตั้งอยู่ห่างจากถนนสายหลัก ถนนทางเข้ามีสภาพแคบและชำรุด ไม่มีรถประจำทางผ่าน ไม่มีป้ายชี้ทางหรือมีแต่ไม่สมบูรณ์

1.2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งแหล่งที่ได้คะแนนมากที่สุด คือ สวนสองทะเล (ร้อยละ 68.57) รองลงมา คือ สวนป่าเปรม หาดแสนสุขลำปำ วัดแจ้ง และสวนพฤกษศาสตร์พัทลุง ส่วนที่เหลือมีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นแหล่งที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวมากนัก ทำให้เข้าถึงได้ไม่สะดวก ขาดสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์สาธารณะ เป็นต้น จึงทำให้ได้คะแนนด้านนี้น้อย

1.2.3 ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งแหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุด(ร้อยละ 78.75) มี 2 แหล่ง คือ วัดสุวรรณคีรี และวัดบ่อทรัพย์ รองลงมา คือ วัดศิริวรรณาวาส เขาตังกวน เมืองสงขลาเก่าเขาแดง วัดเขาน้อย และวัดวัง ส่วนที่เหลือได้คะแนนน้อย โดยแหล่งที่ได้คะแนนมากส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งที่มีสภาพธรรมชาติสภาพทางวัฒนธรรม (มีโบราณสถานที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากร) ที่ค่อนข้างสมบูรณ์ และมีปัญหาเฉพาะในแหล่งน้อย ส่วนแหล่งที่ได้คะแนนน้อยส่วนมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ไม่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือมีแต่สภาพทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว

1.2.4 ด้านคุณค่า และความสำคัญของแหล่งแหล่งที่มีคะแนนศักยภาพมากที่สุด(ร้อยละ 80.00) มี 6 แหล่งคือ วัดโพธิ์ปฐมาวาส วัดสุวรรณคีรี วัดบ่อทรัพย์ วัดเขาน้อย วัดวัง และวัดกุฎาเบิก รองลงมา คือเขาตังกวน และเมืองสงขลาเก่าเขาแดง ส่วนที่เหลือได้คะแนนน้อย โดยหาดแสนสุขลำปำเป็นแหล่งที่ได้คะแนนด้านนี้น้อยที่สุด (ร้อยละ 36.67) เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ไม่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และกำลังอยู่ในระหว่างปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างมากโดยเทศบาลเมืองพัทลุง

ตาราง 2 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีระดับศักยภาพปานกลาง

เกณฑ์การประเมิน	วัดป่าไผ่โยก	สวนสอทะเล	สวนป่าปราม	วังเจ้าเมืองพัทลุง	หาดแสนสุขลำปำ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	วัดสุวรรณาภิบาล	วัดแสง	เมืองสงขลาเก่าเขาแดง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทะเลหลวง	วัดปอพิชัย	เขาน้อย	วัดเขาน้อย	วัดวัง	สวนนกเขาตลับ	วัดหว้านใหญ่	วัดบางเขียด	วัดโคกกราม	วัดแหลมพ้อ	วัดเทพนิมิต	วัดสุวรรณาภิบาล
1. ความสะดวกในการเข้าถึง (ถนนสายหลัก - แหล่ง)																						
1.1 ถิ่นละแวก	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5
1.2 พาหนะที่เข้าถึง	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5
1.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึง	5 / 5	4 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5	3 / 5	1 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	5 / 5	1 / 5	5 / 5	5 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5
1.4 ระยะทาง	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5
1.5 ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่ง	5 / 5	4 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5	1 / 5	1 / 5	4 / 5	4 / 5	1 / 5	4 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	5 / 5	4 / 5	4 / 5	1 / 5	1 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	100.00	92.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	72.00	80.00	76.00	64.00	72.00	80.00	84.00	84.00	52.00	84.00	88.00	76.00	80.00	60.00	60.00
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว																						
2.1 น้ำ ไฟฟ้า	2 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	5 / 5	1 / 5	5 / 5	2 / 5	4 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	1 / 5
2.2 ทัศนียภาพ	4 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	1 / 5	2 / 5	1 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	1 / 5	1 / 5
2.3 สถานพักผ่อน	4 / 5	5 / 5	5 / 5	2 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	2 / 5	4 / 5	5 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5
2.4 ที่พักแรม (บ้านพัก เต็นท์) ที่พักผ่อน	2 / 5	3 / 5	1 / 5	1 / 5	2 / 5	3 / 5	1 / 5	1 / 5	2 / 5	1 / 5	4 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	5 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5
2.5 ร้านอาหาร	1 / 5	4 / 5	3 / 5	1 / 5	3 / 5	1 / 5	3 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	3 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	2 / 5	1 / 5	1 / 5
2.6 หอพัก หรือที่พัก	3 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	4 / 5	3 / 5	2 / 5	4 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	1 / 5
2.7 การดูแล และการบริการ	1 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	2 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	48.57	68.57	60.00	42.86	60.00	34.29	48.57	42.86	60.00	40.00	48.57	34.29	45.71	34.29	37.14	60.00	42.86	42.86	42.86	45.71	34.29	28.57

ตาราง 2 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	วัดปาล์มโดยลิ	สวนสองทะเล	สวนป่าปราง	วังเจ้าเมืองพัทลุง	หาดแสนสุขลำปำ	เขาดงกน	วัดโพธิ์ไฉน	วัดแจ้ง	เมืองสงขลาเก่าเขาแดง	เขื่อนลำนางรองทะเลหลวง	วัดบ่อทรัพย์	เขาน้อย	วัดเขาน้อย	วัด	สวนรุกขชาติสตูล	วัดทวารนิก	วัดนางเลียด	วัดโลกราช	วัดแหลมมณี	วัดสุริยาราม	วัดศรีรัตนวาสน	70.00
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว																						
3.1 สภาพทางธรรมชาติ	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	3 / 4	3 / 4	1 / 4	2 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	2 / 4	3 / 4	1 / 4	1 / 4	1 / 4	1 / 4	1 / 4	3 / 4	
3.2 ระบบนิเวศ	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	1 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	4 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	
3.3 สภาพทางวัฒนธรรม	3 / 4	1 / 4	1 / 4	3 / 4	1 / 4	3 / 4	4 / 4	3 / 4	4 / 4	2 / 4	4 / 4	1 / 4	3 / 4	4 / 4	1 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	
3.4 มลภาวะ(ขยะ น้ำ ดิน อากาศ)	4 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	
รวมคะแนนศักยภาพ(%)	61.25	43.75	43.75	61.25	43.75	67.50	50.00	67.50	61.25	78.75	80.00	80.00	67.50	67.50	60.00	50.00	50.00	50.00	50.00	66.25	72.50	
4. คุณค่าและความสำคัญแหล่งท่องเที่ยว																						
4.1 ทางธรรมชาติ	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	4 / 5	2 / 5	1 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	4 / 5	1 / 5	1 / 5	2 / 5	2 / 5	3 / 5	4 / 5	
4.2 ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	4 / 5	2 / 5	2 / 5	5 / 5	1 / 5	4 / 5	5 / 5	4 / 5	5 / 5	3 / 5	4 / 5	2 / 5	4 / 5	5 / 5	1 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	
4.3 ทางวัฒนธรรม	4 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	2 / 4	3 / 4	4 / 4	4 / 4	3 / 4	3 / 4	4 / 4	2 / 4	4 / 4	4 / 4	2 / 4	4 / 4	4 / 4	4 / 4	4 / 4	4 / 4	2 / 4	
รวมคะแนนศักยภาพ(%)	73.33	51.67	51.67	71.67	36.67	78.33	80.00	66.67	78.33	71.67	80.00	50.00	80.00	80.00	50.00	66.67	66.67	73.33	66.67	80.00	70.00	

ตาราง 2 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	วัดปาล์มน้ำมัน	สวนสอทะเล	สวนปาล์ม	วังเจ้าเมืองพัทลุง	หาดแสนสุขลำปำ	เขาคอกวน	วัดไพร่ปฐมาวาส	วัดสุวรรณคีรี	วัดแจ้ง	เมืองสงขลาเก่าจากทางแดง	เขื่อนลำนางรอง	วัดเทพารักษ์	เขาน้อย	วัดเขาน้อย	วัดแจ้ง	สวนรุกขชาติสตูล	วัดทวารนิก	วัดบางเขียด	วัดไถ่กรรม	วัดแหลมพ้อ	วัดเขาเม็ก	วัดสุวรรณวาส
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น																						
5.1 การต้อนรับนักท่องเที่ยว	3 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5
5.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของแหล่ง	2 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	1 / 5
5.3 การรักษาเอกลักษณ์ของสถานที่ชุมชน	3 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5
5.4 การได้ประโยชน์ของคนในชุมชน	3 / 4	3 / 4	3 / 4	2 / 4	3 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	3 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	3 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	3 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	1 / 4
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	58.75	58.75	68.75	52.50	63.75	52.50	52.50	52.50	58.75	52.50	52.50	52.50	58.75	57.50	52.50	52.50	63.75	52.50	57.50	52.50	52.50	46.25
9. การจัดการ																						
9.1 การให้การศึกษา	3 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5	2 / 5	3 / 5	1 / 5	3 / 5	1 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	2 / 5	1 / 5	1 / 5	4 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	3 / 5	3 / 5
9.2 การรักษาสภาพแวดล้อม	3 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5
9.3 องค์การในการจัดการ	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	2 / 5	3 / 5	1 / 5	2 / 5	1 / 5	1 / 5	3 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	53.33	53.33	46.67	60.00	46.67	46.67	33.33	46.67	26.67	53.33	66.67	40.00	46.67	26.67	26.67	66.67	26.67	26.67	26.67	40.00	40.00	40.00
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	65.385	64.038	60.577	60.385	61.538	60.577	60.385	60.192	59.038	59.038	58.846	57.115	57.115	56.923	56.923	56.923	55.962	55.000	54.231	54.231	52.885	50.192

1.2.5 ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น แหล่งที่ได้คะแนนมากที่สุด คือ สวนป่าเปรม (ร้อยละ 68.25) รองลงมา คือ หาดแสนสุขลำปำ และวัดวิหารเบิก ส่วนที่เหลือได้คะแนนน้อย และมีคะแนนใกล้เคียงกัน โดยคะแนนประเมินศักยภาพด้านนี้จะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับคะแนนประเมินศักยภาพรวมของแต่ละแหล่ง

1.2.6 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพสูงที่สุด (ร้อยละ 63.75) มี 2 แหล่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง และสวนพฤกษศาสตร์พัทลุง รองลงมา คือ วังเจ้าเมืองพัทลุง วัดป่าลิไลยก์ สวนสองทะเล และเมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง ส่วนที่เหลือได้คะแนนค่อนข้างน้อยมาก มีหลายแหล่งได้คะแนนเพียงร้อยละ 26.67 เท่านั้น โดยแหล่งที่มีคะแนนต่ำทุกแหล่งจะได้รับคะแนนประเมินต่ำมากทั้งในด้านการให้การศึกษา การรักษาสิ่งแวดล้อม และองค์กรในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วย

1.3 กลุ่มที่มีระดับศักยภาพน้อย (ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50) พบจำนวน 19 แหล่ง คือ วัดศาลาหัวยาง (ร้อยละ 49.42) ศาลสุสานพระยาแขก(มรุ่ม) (ร้อยละ 49.04) วัดยางงาม (ร้อยละ 48.85) เจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา (ร้อยละ 48.65) วัดแหลมจาก (ร้อยละ 47.29) ศาลเจ้าปู่ทวดหัวเขาแดง (ร้อยละ 45.69) ป้อมปากน้ำแหลมทราย (ร้อยละ 44.73) วัดสูงเกาะใหญ่ (ร้อยละ 43.17) วัดป่าขอม (ร้อยละ 43.15) แหลมจองถนน (ร้อยละ 43.00) สุสานตระกูล ณ สงขลา (ร้อยละ 42.65) ศาลาหลบเสือ (ร้อยละ 42.12) แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาสิงห์หม้อ (ร้อยละ 41.31) เจดีย์เขาภู (ร้อยละ 41.23) เกาะสี่เกาะห้า (ร้อยละ 41.19) หาดไข่เต่า (ร้อยละ 41.15) ศาลาบ่อแก้วและสุสานเจ.วี.ลาร์เซน (ร้อยละ 39.23) พิพิธภัณฑ์ชุมชนแหลมโพธิ์ (ร้อยละ 38.08) และศาลากว (ร้อยละ 37.31) โดยแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้ได้รับคะแนนประเมินศักยภาพค่อนข้างต่ำมากในแทบทุกด้าน ยกเว้นด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง เนื่องจากยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่า จากผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 49 แหล่ง ไม่พบแหล่งที่มีระดับศักยภาพมากที่สุด (ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 80.00) เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณทะเลสาบสงขลา ส่วนมากไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงทำให้ได้รับคะแนนประเมินศักยภาพไม่สูงจนถึงระดับที่มีศักยภาพมากที่สุด ถึงแม้จะมีบางแหล่งได้รับการพัฒนาแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นไปตามหลักการและปรัชญาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เท่าที่ควร จึงทำให้ได้คะแนนประเมินค่อนข้างต่ำในบางด้าน เช่น ด้านสภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของคนในท้องถิ่น การจัดการ เป็นต้น นอกจากนี้การประเมินดังกล่าว ยังพบว่าแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในจังหวัดสงขลา มากที่สุดถึง 35 แหล่ง กระจายอยู่ใน 5 อำเภอ (10 ตำบล) โดยพบมากที่สุดในตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร มี 12 แหล่ง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเคยเป็นที่ตั้งของเมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง และเมืองสงขลาฝั่งแหลมสนมาก่อน และตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง มี 11 แหล่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสงขลาในปัจจุบันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2385 มาจนถึงปัจจุบัน ส่วนในจังหวัดพัทลุงมีทั้งหมด 14 แหล่ง กระจายอยู่ใน 5 อำเภอ (5 ตำบล) โดยพบมากที่สุดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง มี 7 แหล่ง เนื่องจากพื้นที่นี้เคยเป็นที่ตั้งเมืองพัทลุงในระหว่าง พ.ศ. 2334-2446 จะเห็นได้ว่าบริเวณที่เป็นที่ตั้งเมืองหรือชุมชนมาก่อนส่วนมากจะมีการสร้างทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา เพื่อรองรับกิจกรรมของสมาชิกในชุมชน จึงทำให้บริเวณที่ตั้งเมืองหรือเคยเป็นที่ตั้งเมืองมาก่อนมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมปรากฏอยู่มากกว่าในบริเวณอื่นๆ

2. ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว

2.1 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

นักท่องเที่ยวเพศหญิงได้รับการสอบถามมากกว่าเพศชายในทุกแหล่ง กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด คือ 19-25 ปี

ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ในทุกแหล่ง โดยมีนักท่องเที่ยวมาจากจังหวัดสงขลามากที่สุด เนื่องจากเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ และหาดสมิหลาเป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวมาจากจังหวัดต่าง ๆ มากที่สุดถึง 26 จังหวัด ส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อการท่องเที่ยวเป็นหลัก และเคยได้ยิน รู้จัก หรือได้รับข้อมูลของแหล่งมาก่อน จากคนแนะนำมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้เวลาท่องเที่ยวในแหล่งประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง ไม่พักค้างคืน และส่วนใหญ่ใช้จ่ายในแหล่ง โดยใช้จ่าย 1-100 บาทมากที่สุดในทุกแหล่ง การเดินทางไปท่องเที่ยวในแต่ละครั้งส่วนใหญ่ไม่ไปยังแหล่งที่อยู่ใกล้เคียง นิยมเดินทางไปกับเพื่อนครอบครัว และใช้รถส่วนตัวมากที่สุด

2.2 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพปานกลาง

นักท่องเที่ยวเพศหญิงได้รับการสอบถามมากที่สุด กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด คือ 19-25 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด โดยมีนักท่องเที่ยวมาจากจังหวัดสงขลามากที่สุดในเกือบทุกแหล่ง ยกเว้นหาดแสนสุขลำปำ และวังเจ้าเมืองพัทลุงที่มีนักท่องเที่ยวมาจากจังหวัดพัทลุงมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อการท่องเที่ยวเป็นหลัก และเคยได้ยิน รู้จัก หรือได้รับข้อมูลของแหล่งมาก่อน จากคนแนะนำมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้เวลาท่องเที่ยวประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมงมากที่สุด และไม่พักค้างคืน ส่วนใหญ่ไม่ใช้จ่ายในแหล่ง ส่วนที่ใช้จ่ายจะใช้จ่าย 1-100 บาทมากที่สุดในทุกแหล่ง การเดินทางไปท่องเที่ยวในแต่ละครั้งส่วนใหญ่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียงด้วยรถส่วนตัว และเดินทางไปกับหน่วยงาน และกลุ่มเพื่อนมากที่สุด

ผลการสอบถามความต้องการหรือข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มที่มีระดับศักยภาพมาก และปานกลาง ได้ผลสรุป ดังนี้

ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้ขยายถนนหรือ

ซ่อมแซมพื้นผิวถนนให้เรียบ ควรมีป้ายชี้ทางที่มีข้อมูลชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทางชัดเจน และให้มีพาหนะรับจ้างที่เข้าถึงแหล่งเพิ่มขึ้น

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง ส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มพื้นที่จอดรถ และจัดระเบียบที่จอดรถให้ชัดเจน เพิ่มที่พักผ่อนให้ทั่วถึงและเพียงพอ บางแหล่งควรจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับชาวมุสลิมด้วย ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำ และแยกเป็นห้องน้ำชาย หญิง และพระภิกษุชัดเจน ซ่อมแซมและรักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ตลอดเวลา ควรเพิ่มที่พักแรมหรือปรับปรุงที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ควรจัดให้มีหรือเพิ่มจำนวนร้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกที่มีคุณภาพดี และราคายุติธรรม ในบางแหล่งควรมีนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมควรจัดให้มีร้านอาหารอิสลามด้วย และส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นนำผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นมาจำหน่าย ควรเพิ่มแสงสว่าง จุดบริการน้ำอุปโภคบริโภค และโทรศัพท์สาธารณะให้ทั่วถึง เพียงพอ และใช้การได้ตลอดเวลา ในทุกแหล่งควรต้องมี หรือเพิ่มมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยที่ดีให้นักท่องเที่ยว

ด้านคุณค่า ความสำคัญ และการดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของแหล่ง ควรรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น ดูแลรักษาความสะอาด และประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญที่จะต้องอนุรักษ์ธรรมชาติไว้

ด้านคุณค่า ความสำคัญ และการดูแลรักษาสภาพทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ควรมีวิทยากรป้าให้ความรู้ นิทรรศการ มุมพินิจทัศน์ หรือกิจกรรมการแสดงที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น มีการอนุรักษ์ พื้นฟูโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ และช่วยประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของด้านนี้

ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น ควรต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรี สามารถให้ความรู้ คำแนะนำช่วยเหลือ และช่วยดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวได้ ช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์

ของท้องถิ่น ให้ความร่วมมือในการพัฒนาแหล่ง หรือ
บริการนักท่องเที่ยว

ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรมี
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว วิทยากร ป้ายสื่อความหมาย
สื่อสิ่งพิมพ์ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ฐานความรู้
มุมพิพิธภัณฑ หอสมุด จุด หรือหอชมวิว หรือเส้นทาง
ศึกษาธรรมชาติ ควรมีกฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติในการ
ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่ง และดูแลให้มีการ
ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด และควรสนับสนุนให้มีองค์กรที่
เกิดจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่นที่มีความรู้เข้ามา
จัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่งแต่ละแหล่งใน
ด้านต่างๆ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก
สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การ
ตอบรับของคนในท้องถิ่น และการให้การศึกษา

ด้านแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว ส่วนมากจะ
กลับมาท่องเที่ยวในแหล่งเดิมอีก เนื่องจากประทับใจใน
ความเป็นธรรมชาติ มีทัศนียภาพที่สวยงาม สงบ ร่มรื่น มี
ความหลากหลายทางชีวภาพ ความสวยงามและความมี
คุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปกรรม มี
การคมนาคมที่สะดวก และปลอดภัย นอกจากนี้ นัก
ท่องเที่ยวส่วนใหญ่เสนอให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดย
รอบทะเลสาบสงขลา โดยให้คงรักษาความเป็นธรรมชาติ
เดิมไว้ ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ร่มรื่น
และมีการคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย และเชื่อมต่อกัน
ส่วนแหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่นักท่องเที่ยวรู้จัก
หรือเคยได้ยินชื่อ ส่วนมากจะเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่
รู้จักกันทั่วไป หรือตั้งอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งที่มาท่องเที่ยว
เช่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
หาดสมิหลา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ สวนป่าเปรม
เกาเขย หาดแสนสุขลำปำเขาน้อย สวนสองทะเล
(แหลมสนอ่อน) เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน บริเวณทะเลสาบสงขลา

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในบริเวณ

ทะเลสาบสงขลา ควรพัฒนาตามศักยภาพของแหล่ง การ
จัดการของชุมชน และความต้องการของนักท่องเที่ยว
โดยยึดหลักการ ดังนี้

1. การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามหลักการและ
ปรัชญาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยเคร่งครัด ซึ่งจะ
ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และ
ทรัพยากรทางวัฒนธรรมไว้ได้

2. การวางแผน การพัฒนา และการจัดการการ
ท่องเที่ยวทุกรูปแบบจำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
ของท้องถิ่น

3. การให้การศึกษา และการสื่อความหมายเป็น
สิ่งที่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นโดยเร็ว เพื่อ
สร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทาง
ธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งมากกว่าความเป็น
เพียงแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น

4. ต้องเปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นและ
ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา หรือ
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่ง

5. คนในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะต้องได้รับประโยชน์
จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณที่อยู่ใกล้เคียงโดยรอบ
บริเวณทะเลสาบสงขลา เช่น บริเวณคาบสมุทรสทิงพระ
บริเวณที่อยู่ห่างจากชายฝั่งมากกว่า 1 กิโลเมตร เป็นต้น
เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการเสนอแนวทางการ
พัฒนาให้เชื่อมต่อกัน

2. ควรศึกษาเพื่อจัดทำแผน และข้อกำหนดการ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา
อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืน

3. ควรศึกษาศักยภาพของหน่วยงาน หรือองค์กร
ในท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา

4. ควรศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบ และสร้างสื่อที่

เหมาะสมต่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา

5. ควรศึกษาเพื่อเสนอรูปแบบกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา

6. ควรศึกษาวิจัย หรือสืบค้นข้อมูลทางวิชาการที่
เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่ม หรือสร้างคุณค่าให้กับ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบ
สงขลา

7. ควรศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา ที่มี
คะแนนศักยภาพน้อยกว่าร้อยละ 50 หรือแหล่งที่ยังไม่ได้
รับการศึกษเพิ่มเติม เพื่อหาแนวทางพัฒนามารองรับการ
ใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไป

8. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ถ่ายทอด/เผยแพร่ผู้
เกี่ยวข้องทุกๆ ฝ่าย ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ซึ่งมีแหล่ง
ท่องเที่ยวปรากฏอยู่ เพื่อให้เกิดผลการพัฒนา

9. หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และสถาบัน
การศึกษาทุกระดับที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ หรือที่อยู่ใกล้เคียง ควร
ให้ความสำคัญกับการส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลาอย่างจริงจัง

คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้ “ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย” ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้ทุน
อุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนปฏิบัติการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ :
กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

พัฒนา ราชวงศ์. (2542). **การท่องเที่ยว : ข้อควร
พิจารณาเพื่อการวิจัยและวางแผนพัฒนา**.
พิษณุโลก : ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม คณะเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ยุวดี นีรัตน์ตระกูล. (2538). “Eco-tourism :
การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศน์,” **จุลสารการ
ท่องเที่ยว**. 14(3) ; 50-58 : กรกฎาคม-กันยายน.

วรรณพร วนิชชานุกร. (2540). **การท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ : ECOTOURISM**. กรุงเทพฯ ๑ :
กองวิชาการและการฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
(2542). **รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อ
กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ :**
รายงานผลการดำเนินการ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการ
วิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งประเทศไทย.

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. (2542). **รายงานการวิจัย การ
ศึกษาแหล่งทรัพยากรนันทนาการเพื่อการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลน้อย
ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา**. สงขลา :
ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.